

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

БАКАЛАВР
(освітній ступінь)

Кафедра філософії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан Будівельного факультету

Григорій Іванченко /

» _____ 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Історія філософії та філософської думки
(назва освітньої компоненти)

шифр	назва спеціальності, освітньої програми
071	«Облік і оподаткування» ОП «Облік і аудит»

Розробники:

Наталія ЛАКУША, кандидат філософських наук, доцент
(прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання)

(підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри Філософії

протокол № 15 від «19» червня 2023 року

Завідувач кафедри

 Лван ЧОРНОМОРДЕНКО /
(підпис)

Схвалено гарантом освітньої програми «Облік і аудит»

Гарант ОП

 ЛЮлія ЧЕРНЯВСЬКА /
(підпис)

Розглянуто на засіданні науково-методичної комісії спеціальності 071
«Облік і оподаткування»

протокол № 3 від «26» червня 2023 року

ВИТЯГ З РОБОЧОГО НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ

шифр	Назва спеціальності, освітньої програми	Форма навчання: денна										Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження заступником декана факультету	
		Кредитів на сем.	Обсяг годин						Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	аудиторних			Сам. роб.	КП	КР	РГР	Конт. роб				
				Разом	Л	Лр									Пз
OK21	«Облік і оподаткування»	3	90		20		10	60				1	екз	3	

шифр	Назва спеціальності, освітньої програми	Форма навчання: заочна (вечірня)										Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження заступником декана факультету	
		Кредитів на сем.	Обсяг годин						Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	аудиторних			Сам. роб.	КП	КР	РГР	Конт. роб				
				Разом	Л	Лр									Пз
OK21	«Облік і оподаткування»	3	90		8		6	76				1	екз	3	

Мета та завдання освітньої компоненти

Мета дисципліни: метою вивчення курсу «Історія філософії та філософської думки» як складової освітньо-професійної програми «**Облік і аудит**» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю **071«Облік і оподаткування»**, є оволодіння студентами загальнонауковими (філософськими) компетентностями системного наукового світогляду, наукової методології і професійної етики, осмисленням гуманістичної ролі вченого в національному і глобалізованому світі, створення ними інтелектуального капіталу, необхідного для розвитку українського суспільства.

Вивчення курсу «Історія філософії та філософської думки» дає можливість узагальнювати та формулювати найбільш загальні закони розвитку об'єктивної реальності, визначатися зі змістом та ролями суб'єктивних чинників у творчому науковому і соціокультурному процесах. Сучасна філософія є узагальненою думкою людства, що ґрунтується на теоретичних надбаннях, здобутих у лоні кожної національної філософії. Основою сучасної філософії є загальнолюдські пріоритети і цінності. Філософії як сфері духовної свободи притаманне розмаїття підходів, методологій, теоретичних побудов.

Філософія слугує й потужним методологічним джерелом. Тут, з одного боку, філософія є теоретичним обґрунтуванням змісту та характеру функціонування методу, а з іншого філософія є ґрунтовним осмисленням феномену науки, рефлексією засад наукового дослідження та застосування знання для створення програм соціального розвитку суспільства.

І, найголовніше, філософія постає як духовність. Суть філософії як духовності полягає в створенні і досягненні нею соціальних ідеалів, парадигм особистісного і суспільного прогресу, засад формування креативності в людині.

Робоча програма містить витяг з робочого навчального плану, мету вивчення, компетентності, які має опанувати здобувач, програмні результати навчання, дані щодо викладачів, зміст курсу, тематику практичних занять, вимоги до виконання індивідуального завдання, шкалу оцінювання знань, вмінь та навичок здобувача, роз'яснення усіх аспектів організації освітнього процесу щодо засвоєння освітньої компоненти, список навчально-методичного забезпечення, джерел та літератури для підготовки до практичних занять та виконання індивідуальних завдань. Електронне навчально-методичне забезпечення дисципліни розміщено на Освітньому сайті КНУБА (<http://org2.knuba.edu.ua>). Також програма містить основні положення щодо політики академічної доброчесності та політики відвідування аудиторних занять.

Компетенції та програмні результати здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Зміст
Інтегральна компетентність	
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у сфері обліку, аудиту та оподаткування або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки і характеризується комплексністю й невизначеністю умов.
Загальні компетентності	
ЗК01	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК02	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК06	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
Фахові компетентності	
ФК10	Здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків.
Програмні результати здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти	
Код	Програмні результати
ПР15	Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження соціально-економічних явищ і господарських процесів на підприємстві.
ПР23	Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

Програма дисципліни

Модуль 1. Філософія як універсальний тип знання. Історія філософії.

Змістовий модуль 1. Історія філософської думки стародавнього світу.

Лекція 1. Тема. Вступ до філософії.

Висновки: розглянуто первинне розуміння філософії. Особливості філософського підходу до світу. Особливості філософського пояснення світу. Духовні та соціальні чинники ставлення філософського світогляду. Призначення філософії. Що таке світогляд. Історичні типи світогляду: міф, релігія та філософія. Філософія як любов до мудрості. Визначено призначення філософії, предмет, методи, структуру та функції філософії. Основні галузі філософського знання; співвідношення філософії та інших форм культури; періодизацію розвитку філософських знань.

Лекція 2. Тема. Філософія стародавньої Індії та Китаю.

Висновки: визначено основні етапи становлення філософії Стародавньої Індії. Традиція філософії в Стародавній Індії. Загальні відомості про особливості духовної культури Стародавньої Індії та місце в ній філософії. Веди і світоглядні особливості ведичної культури. Етичні вчення індійських мислителів. Онтологічні вчення в традиційній індійській філософії. Теорія пізнання в індійській філософії. особливості філософських поглядів ортодоксальних та неортодоксальних шкіл Стародавньої Індії. Традиція філософії в Стародавньому Китаї. Основні школи давньокитайської філософії – даосизм, конфуціанство, моїзм, школа законників (легістів), школа імен, школа інь-ян.

Лекція 3. Тема. Антична філософія.

Висновки: розглянута та визначена періодизація та особливості виникнення давньогрецької філософії. Хто такі досократики. Піфагорійський містично-релігійний союз. Софістика, або людина — міра всіх речей. Демокріт і Левкіп - представники філософії фізису. Початок моральної філософії (Сократ). Проблема ідей і речей у Платона. Ідеальна держава. Філософія Арістотеля: «Платон мені друг, але істина дорожча». Філософія епохи еллінізму.

Лекція 4. Тема. Середньовічна філософія.

Висновки: в процесі викладення лекційного матеріалу розкрито релігійний характер середньовічного світогляду і філософії. Суперечка номіналістів та реалістів про природу загальних понять. Періоди в розвитку середньовічної філософії: специфіка, основні представники, засадничі ідеї. Характерні риси та значення філософії епохи Середньовіччя. Розквіт середньовічної філософії: схоластика - реалізм, номіналізм, концептуалізм. Релігійні школи та перші університети. Рання схоластика (Еріугена, Ансельма Кентерберійська, П'єр Абеляр). Зріла схоластика. Арістотелізм Альберта Великого. Схоластична система Хоми Аквінського. Гармонія віри і розуму, докази існування Бога. Пізня схоластика. Номіналізм Вільяма Оккама. "Бритва Оккама" (принцип простоти). Християнська містика.

Практичне заняття 1. Вступ до філософії. Антична філософія.

Зміст заняття: використовувати знання з філософії для формування власної світоглядної позиції та ціннісної орієнтації; самостійно аналізувати та оцінювати ті чи інші світоглядні позиції; застосовувати понятійно-категоріальний апарат філософії в процесі аналізу питань, пов'язаних з професійною діяльністю та повсякденною практикою; застосовувати навички критичного мислення при світоглядному обґрунтуванні власної позиції. критично мислити, творчо переоцінюючи накопичений людством досвід; аналізувати вислови античних філософів та визначати їх актуальність у сучасних умовах; самостійно опрацьовувати додаткову літературу.

Змістовий модуль 2. Філософія Нового часу.

Лекція 5. Тема. Філософія епохи Відродження.

Висновки: в процесі розгляду даної теми визначена загальна характеристика

та світоглядні засади епохи Відродження. Гуманістичні ідеї Відродження. Антропоцентризм як нова філософська парадигма. Геліоцентризм, пантеїзм. Проблема людської особистості у гуманістичній філософській традиції епохи Відродження. Розвиток натурфілософських учень в епоху Відродження. Вчення Джордано Бруно, Галілео Галілея. Соціально-політичні погляди мислителів епохи Ренесансу Соціально-політичні вчення Відродження. «Державець» Ніколо Макіавеллі. Соціальна утопія Томаса Мора. Соціальна програма Томмазо Кампанелли. Державно-правові ідеї Ж.Бодена. Філософські засади руху Реформації.

Лекція 6. Тема. Філософія Нового часу і доби Просвітництва. Німецька класична філософія.

Висновки: розкрито особливості філософії Нового часу. Якісно нова спрямованість філософії. Критика середньовічної схоластики і містики, пошуки продуктивного методу пізнання. Сенсуалізм і раціоналізм. Френсіс Бекон і принципи його філософії. Філософія духу і матерії Рене Декарта. Розвиток емпіризму. Розвиток раціоналізму. Характерні риси та основні досягнення філософії Просвітництва. Загальна характеристика німецької класичної філософії, її представники. Гносеологія та етика в філософії Канта. Активна самодіяльність духу – головна тема німецького ідеалізму. Ідеалістична діалектика розвитку світу і людини як основне досягнення гегелівської філософії. Гуманістичний зміст філософії Фейєрбаха.

Змістовий модуль 3. Сучасна філософія.

Лекція 7. Тема. Сучасна світова філософія («Філософія життя», позитивізм, прагматизм, екзистенціальна філософія. Феноменологія.).

Висновки: розглянуто передумови та чинники формування сучасної філософії; основні напрями сучасної філософії та логіку їх розвитку. Філософія життя. Позитивізм та аналітична філософія. Прагматизм. Фрейдизм. Екзистенціалізм – С. К'єркегор, філософія буття М. Гайдеггера, філософія абсурду А. Камю, філософія свободи Ж. П. Сартр, релігійний екзистенціалізм Г. Марсель і К. Ясперс. Феноменологія та герменевтика. Неотомізм. Структуралізм та постмодернізм.

Лекція 8. Тема. Історія філософської думки в Україні.

Висновки: визначені особливості і основні етапи розвитку філософії в Україні, особливості формування й розвитку української філософії, її характерні риси в період Київської Русі, доби Відродження. Основні теми філософських студій в Києво-Могилянській академії; особливості філософського світогляду Г. Сковороди; особливості філософії українського романтизму, академічної філософії XIX ст. Філософські погляди представників Кирило-Мефодіївського товариства. Філософія «національної ідеї» Тараса Шевченка та Лесі Українки. Філософський позитивізм І. Франка. Політична філософія першої третини XX ст.- М. Грушевський, В. Винниченко, Д. Донцов, В. Липинський. Філософія В. Вернадського і

Д. Чижевського. Роль П.Копніна у формуванні сучасної філософської школи України. Філософська думка у 70 – 80-і рр. - нова генерація вчених. Новий погляд на світоглядні проблеми, процеси пізнання, мислення, різні сфери інтелектуальної діяльності. С. Кримський, М. Попович, В. Шинкарук та ін. Сучасний стан філософії в Україні – нові тенденції і перспективи.

Практичне заняття 2. Сучасна світова філософія («Філософія життя», позитивізм, прагматизм, екзистенціальна філософія).

Зміст заняття: розрізняти філософські позиції основних напрямів сучасної філософії; розуміти та інтерпретувати тексти основних представників сучасної філософії; застосовувати понятійний апарат сучасної філософії при обґрунтуванні власної світоглядної позиції. Характеризувати засадничі принципи «філософії життя». В чому полягає значення психоаналізу для філософії. Як розглядається людина в екзистенціалізмі.

Практичне заняття 3. Історія філософської думки в Україні.

Зміст заняття: виявляти філософсько-світоглядний контекст при інтерпретації історичних явищ та тенденцій української історії; розуміти та інтерпретувати тексти основних представників української філософії; аргументовано викладати власну точку зору. Розумітися на особливостях філософії українського романтизму, академічної філософії XIX ст., провідних філософських ідей XIX–XX ст.

Модуль 2. Теоретична філософія.

Змістовий модуль 4. Проблеми онтології, гносеології і феноменології: історичний і теоретичний аспект.

Лекція 9. Тема. Буття як об'єкт філософського осмислення. Філософська теорія пізнання.

Висновки: розглянуто проблематика онтології: осмислення буття. Поняття буття. Світ з позиції здорового глузду. Основні поняття онтології в їх історичних витоках. Сутність та існування: два аспекти буття. Данність явленого світу. Проблема об'єктивної реальності. Діалектичний метод в онтології: критичне осмислення. Теорія пізнання (гносеологія) як сфера філософського знання, її предмет та основні категорії. Проблема співвідношення об'єкта і суб'єкта пізнання (Декарт, Спіноза, Берклі). Гносеологія у філософії Гегеля і філософії марксизму. Основні принципи сучасної наукової гносеології (об'єктивність, пізнаванність, активне творче відображення, єдність теорії і практики, історизм тощо). Творчість як конструктивний принцип пізнання. Платон, Арістотель про феномен творчості. Проблеми творчості у працях Абеяра, Р. Бекона, Гегеля. Синтезуюча природа творчості. Основні форми творчості. Свобода творчості — основа формування демократичних відносин у суспільстві. Історична і соціокультурна детермінація пізнання. Чуттєвий рівень пізнання, його форми та особливості. Раціональний рівень пізнання та його форми. Єдність чуттєвого і раціонального рівнів пізнання. Сенсуалізм, раціоналізм. Опосередковане (раціональне) та безпосереднє (ірраціональне) пізнання. Інтуїція. Творча уява. Розуміння. Пояснення. Проблема істини (істина

об'єктивна і суб'єктивна, абсолютна і відносна). Істина — процес. Істина — хибність (помилковість). Істина і вірогідність, імовірність. Істина монологічна (наукова) і поліфонічна (філософська). Істина, оцінка, цінність. Знання і мудрість. Рівні знання: віра, гадка, дискурсивне знання, "софійне" знання (мудрість). Критерії істини. Пізнання і практика. Поняття "практика". Форми і рівні практичної діяльності. Гуманістичний зміст практики та її функції

Модуль 3. Практична філософія.

Змістовий модуль 5. Проблеми науки, людини, суспільства, цивілізації і культури.

Лекція 10. Філософська антропологія і проблеми людини в сучасному суспільстві. Цінності в житті людини та суспільства. Проблема взаємодії суспільства і природи. Глобальні проблеми сучасності.

Висновки: Людина — універсальний і найвищий предмет філософії. Проблема людського начала. Релігійна модель появи людини. Еволюційна (наукова) концепція походження людини. Роль праці та мови у становленні людини. Основні атрибутивні ознаки людини. Філософська проблема взаємовідношення душі і тіла людини. Феномени тілесності і духовності. Співвідношення біологічного, соціального і духовного в людині. Людина як "діяльна цілісність". Специфіка людської діяльної; Потреби. Інтереси. Людина, індивід, особистість. Сенс життя людини і людства. Людиномірна сутність філософії. Аксиологія. Цінності в житті людини та суспільства. Філософія суспільства. Поняття "суспільство" у філософській традиції. Основні підходи до розуміння суспільства. Натуралістичні, соціопсихологічні концепції суспільства. Демографічні чинники суспільного розвитку. Якісний стан населення. Історичні типи відтворення населення. Закон Мальтуса. Неомальтузіанство і соціальна екологія. Етнекологічне становище України. Сутність і структура суспільних відносин. Сфери життєдіяльності суспільства. Людина як чинник розвитку біосфери. Ідея ноосфери (В. Вернадський, С. Ле-Руа, Т.-де Шарден). Глобальні проблеми людства. Імперативи виживання людства: екологічний, моральний. Поняття соціального передбачення і прогнозування майбутнього. Основні науково-теоретичні характеристики соціального прогнозу. Стратегія людства в планетарному масштабі. Завдання переходу від техногенної до антропогенної цивілізації. Глобальне моделювання майбутнього.

Практичне заняття 4. Філософська антропологія і проблеми людини в сучасному суспільстві. Філософська теорія цінностей (Аксиологія).

Зміст заняття: застосовувати понятійний апарат антропології в публічній дискусії; критично оцінювати відомості, що поширюються в засобах масової інформації щодо властивостей і закономірностей життєдіяльності людини, розрізняти ключові ознаки, що вирізняють людину з решти тваринного світу. Основні поняття, в яких мислять різні аспекти індивідуальної та групової мінливості людей. Орієнтуватися в новітніх концепціях, що постійно з'являються в умовах сучасного розвитку

суспільства; критично мислити, творчо переоцінювати філософські підходи щодо суспільства та формувати власну позицію. Розумітися на проблемах цінностей у філософії. Основні цінності та тенденції в трансформаціях сучасного суспільства;

Практичне заняття 5. Культура і цивілізація. Глобальні проблеми сучасності. Футурологія.

Зміст заняття: аналізувати філософсько-історичні засновки політичних, соціально-економічних, ідентифікувати їх приналежність до філософсько-історичних концепцій; застосовувати засновки та аргументи основних філософсько-історичних концепцій при аналізі суспільних та історичних подій; застосовувати понятійний апарат філософії історії у дискусіях на суспільнозначущі теми та у професійному спілкуванні. Глобальні проблеми сучасного людства. Виявляти маніпулятивні впливи в засобах масової інформації в прогностичних повідомленнях; аналізувати місце України в глобалізованому світі; рефлексувати власні ціннісні установки в ставленні до громадянських ініціатив.

Індивідуальне завдання

1. Виконання індивідуального завдання у вигляді написання реферату або есе. Реферат - обсягом 11-15 с. формат А4 з планом на початку роботи і списком використаних джерел наприкінці. Кількість рефератів – 1. Есе - це форма творчої, самостійної роботи студента. Обсяг 2-5стор. не враховуючи титульної сторінки, шрифт-14, інтервал-1,5. В роботі надається особиста позиція автора з проблеми та висновки.

Структура роботи:

- титульний аркуш,
- вступ,
- основна частина,
- список літератури (не менше трьох джерел і оформлений у відповідності до сучасних вимог)

2. Підготовка наукових повідомлень щодо заданих тем практичних занять, та виступи на практичних заняттях.
3. Підготовка до іспиту.

Тематика індивідуальних завдань

1. Етика ділових відносин: філософські погляди на етику у бізнесі та корпоративному середовищі.
2. Інформаційні та інноваційні технології в економіці і управлінні.
3. Штучний інтелект і суспільство: можливості та загрози.
4. Інформаційні та інноваційні технології в житті суспільства.
5. Істинно освічена людина ніколи не воює (Лао-Цзи).
6. Яке б не було наше сьогодні, світ - це наше завтра.
7. Свідоме і несвідоме. Розуміння несвідомого в концепціях Фрейда та Юнга.

8. Індивід і соціум.
9. Проблеми свободи.
10. Уявлення про цивілізацію. Типи цивілізацій.
11. Людина в мережевому світі.
12. «Цифровий» всесвіт – нові виміри буття.
13. Гра в житті людини.
14. Філософські роздуми про любов.
15. Простір та час в віртуальному світі.
16. Що потрібно зробити, щоб бути хорошим, може бути поганим ..., що має сенс, а що безглуздо (Дж. Хеллер).
17. Людина народжується вільною, а всюди вона у кайданах (Ж.-Ж. Руссо).
18. Проблема людини в працях Е. Фромма.
19. Аналіз історичного розвитку суспільства в контексті праці Е. Тоффлера «Третя хвиля».
20. Екзистенціальна філософія (А. Камю «Міф про Сізіфа», «Бунтівна людина», Ортега-і-Гассет «Бунт мас»).
21. Глобальні проблеми, викликані протиріччям між природою і суспільством.
22. Що не вбиває мене, то робить мене сильнішим (Ф. Ніцше)
23. В одну і ту ж річку не можна увійти двічі (Геракліт)
24. Хто не карає зла, той сприяє його звершенню (Леонардо да Вінчі).
25. Без відчаю в житті немає і любові до життя (А. Камю)
26. Ніхто не жив у минулому, нікому не доведеться жити в майбутньому; сьогодення і є форма життя (А. Шопенгауер)
27. Любов - початок і кінець нашого існування. Без любові немає життя. Тому-то любов є те, перед чим схиляється мудра людина (Конфуцій)
28. Найвірніший засіб завоювати любов інших-подарувати їм свою любов (Ж.-Ж. Руссо)
29. Роль суспільства у формуванні та розвитку особистості.
30. Будьте уважні до своїх думок — вони початок вчинків (Лао-Цзи)
31. Без боротьби немає прогресу (Ф. Дуглас)
32. Люди не народжуються, а стають тими, хто вони є (К. Гельвецій)
33. Людина має свободу вибору, бо в іншому випадку поради, настанови, повчання, нагороди і покарання були б безглузді (Ф. Аквінський)
34. Якщо гроші не служать тобі, вони стануть панувати над тобою (Ф. Бекон)
35. Справжня рівність громадян полягає в тому, щоб всі вони однаково були підпорядковані законам (Ж. Даламбер)
36. Для громадянина політична свобода є душевний спокій, який заснований на переконанні у своїй безпеці (Ш. Монтеск'є)
37. Лише сильна держава забезпечує свободу своїм громадянам (Ж.-Ж. Руссо)
38. Що таке свобода і як нею розпорядитися.
39. У переможця багато друзів, і лише у переможеного вони справжні

(Н. Макіавеллі).

40. "Друг вірний — захист міцний" (Г. С. Сковорода)
41. Розвиток людства та виникнення глобальних проблем.
42. Добро і зло: філософські трактування моралі та етики.
43. Роль та значення мистецтва у філософії.
44. Поняття щастя: різні філософські погляди на сенс життя та знаходження щастя
45. Філософія політики: різні теорії та ідеології політичної філософії.

Питання до іспиту

1. Поняття світогляду і його структура. Міфологічний та релігійний світогляди.
2. Виникнення філософії. Філософський спосіб освоєння дійсності.
3. Предмет філософії і її функції.
4. Специфіка філософських світоглядних питань. Джерела філософського знання.
5. Філософія Стародавньої Індії. Основні школи. Загальна характеристика.
6. Філософія буддизму. Загальна характеристика.
7. Філософія Стародавнього Китаю. Основні школи. Загальна характеристика.
8. Філософсько-етичне вчення Конфуція і його вплив на духовну культуру Китаю.
9. Філософія давньої Еллади /досократівська доба/.
10. Філософські погляди Геракліта.
11. Софісти. Їх внесок у розвиток філософії.
12. Вчення Платона про ідеї. Ідеальна держава.
13. Атомістична школа в античній філософії (Демокрит, Епікур).
14. Філософське вчення Аристотеля.
15. Римська філософія: стоїцизм і скептицизм.
16. Характерні риси філософії Середньовіччя.
17. Патристика. Філософія Аврелія Августина.
18. Філософські погляди Фоми Аквінського.
19. Характерні риси філософії Відродження.
20. Соціальні теорії епохи Відродження /Нікколо Макіавеллі, Томас Мор, Томмазо Кампанелла/.
21. Зміст та мова ренесансного гуманізму.
22. Метод емпіричної індукції у філософії Нового часу.
23. Метод раціоналістичної дедукції у філософії Нового часу.
24. Філософія Просвітництва. Основні ідеї та їх вплив на формування філософії Нового часу.
25. Концепція світу І. Канта "речей для нас" і світу "речей у собі". Сутність «коперніканського перевороту» І. Канта.
26. Етика І. Канта. Категоричний імператив.
27. Філософський метод Г. Гегеля, його зміст. Основні закони діалектики.
28. Гегель про світовий розвиток як історичний процес саморозвитку Абсолютної ідеї /духа/. Розробка Гегелем діалектичного методу мислення.

29. "Нова філософія" Л. Фейєрбаха. Гуманізм і критика релігії Л. Фейєрбахом.
30. Культура українського барокко. Києво-Могилянська академія /Петро Могила, Феофан Прокопович/.
31. Філософія Г.С. Сковороди. (Сковорода Г. "Наркіс").
32. Філософські ідеї Т.Г. Шевченка, Л. Українки, І. Франка.
33. Загальна характеристика сучасної європейської філософії.
34. Маркс та Енгельс про природу, людину і суспільство, історична доля марксизму.
35. Сучасна українська філософія.
36. Техніка, технологія, технічний прогрес і духовність.
37. Філософія серця Памфіла Юркевича.
38. Філософія софістів і Сократа. Постать Сократа у світовій філософії.
39. Буття світу і буття людини.
40. "Філософія життя". Сутність і специфіка.
41. Буття духовного /сакральне і світське/.
42. Філософія як форма суспільної свідомості.
43. Еволюція поняття "матерія". Філософське і наукове значення.
44. Свідомість як форма освоєння людиною об'єктивної дійсності.
45. Соціально-діяльна суть людини.
46. Свідомість, несвідоме, підсвідоме.
47. Віра, надія і любов – духовні феномени людини.
48. Свідомість як спосіб творення. Властивості свідомості.
49. Екзистенціалізм. Основні ідеї, їх актуальність у сучасному житті.
50. Проблема людини в історії філософії.
51. Феномен творчого процесу /гіпотеза, уявлення, інтуїція, фантазія/.
52. Проблеми філософської антропології.
53. Глобальні проблеми сучасності. Проблеми і перспективи сучасної цивілізації.
54. Сутність та структура пізнання.
55. Схоластика. Номіналізм і реалізм.
56. Мораль і політика.
57. Проблема змісту життя, смерті та безсмертя людини.
58. Пізнання. Форми освоєння світу.
59. Наука і суспільство. Сцієнтизм і антисцієнтизм.
60. Емпіричні та теоретичні рівні наукового пізнання.
61. Ідея ноосфери В.І. Вернадського і її світоглядне значення.
62. Поняття і суть творчості. Форми творчості.
63. Ідеологія. Роль ідеології в життєдіяльності суспільства.
64. Виникнення і закономірності розвитку науки.
65. Людина: індивід, індивідуальність, особистість.
66. Категорії філософії, їх методологічне значення.
67. Рівні та методи наукового пізнання.
68. Історична необхідність і свобода особистості. Свобода і відповідальність.
69. Сенс життя і проблеми виживання людства.

70. Соціальні функції науки. Наука та цінності.
71. Релігійна свідомість та її специфіка.
72. Діалектика і метафізика як методи освоєння діяльності.
73. Поняття цінностей. Типи ціннісних орієнтацій.
74. Поняття культури у філософії. Рівні культури.
75. Ієрархія цінностей буття людини.
76. Людина в світі культури.
77. Світ повсякденності /науковий, художній, релігійний/.
78. Елітарна і масова культура.
79. Суспільні форми духовного /мораль, мистецтво, релігія/.
80. Поняття суспільства. Системна організація суспільства і джерела її саморозвитку.
81. Сучасна науково-технічна революція і її соціальні наслідки.
82. Концепції історичного процесу розвитку суспільства.
83. Позитивізм. Історичні форми позитивізму.
84. Простір і час. Соціальний простір і час.
85. Культура і цивілізація. Проблема співвідношення.
86. Техніка як продукт творчості людини. Технічний прогрес і духовність.
87. Футурологія, її можливості і межі.
88. Світоглядна та наукова картина світу. Суперечливість наукової картини світу.
89. Суспільство і природа. Екологічні проблеми сучасності.
90. Філософські проблеми цифровізації та віртуалізації суспільства.

Методи контролю та оцінювання знань

Загальне оцінювання здійснюється через вимірювання результатів навчання у формі проміжного (модульного) та підсумкового контролю (залік, захист індивідуальної роботи тощо) відповідно до вимог зовнішньої та внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти.

Політика щодо академічної доброчесності

Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) можуть перевірятись на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій Здобувачів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку здобувача він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

Політика щодо відвідування

Здобувач, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату факультету документ, який засвідчує ці причини.

За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, наукова та науково-практична конференція (круглий стіл) тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Методи контролю

Основні форми участі Здобувачів у навчальному процесі, що підлягають поточному контролю: виступ на практичних заняттях; доповнення, опонування до виступу, рецензія на виступ; участь у дискусіях; аналіз першоджерел; письмові завдання (тестові, індивідуальні роботи у формі рефератів); та інші письмові роботи, оформлені відповідно до вимог. Кожна тема курсу, що винесена на лекційні та практичні заняття, відпрацьовується Здобувачами у тій чи іншій формі, наведеній вище. Обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх аудиторних занять, виконання інших видів робіт, передбачених навчальним планом з цієї дисципліни.

При оцінюванні рівня знань Здобувача аналізу підлягають:

- характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;

- якість знань (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;

- ступінь сформованості умінь поєднувати теорію і практику під час розгляду ситуацій, практичних завдань;

- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;

- досвід творчої діяльності: вміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;

- самостійна робота: робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, вміння отримувати інформацію з різноманітних джерел (традиційних; спеціальних періодичних видань, ЗМІ, Internet тощо).

Тестове опитування може проводитись за одним або кількома змістовими модулями. В останньому випадку бали, які нараховуються Здобувачу за відповіді на тестові питання, поділяються між змістовими модулями.

Індивідуальне завдання підлягає захисту Здобувачом на заняттях, які призначаються додатково.

Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Зокрема, Здобувачи можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг від 18 до 24 сторінок А4 тексту (кегль Times New Roman,

шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна також помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді дидактичного проєкту, у формі презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Література, що рекомендується для виконання індивідуального завдання, наведена у цій робочій програмі, а в електронному вигляді вона розміщена на Освітньому сайті КНУБА, на сторінці кафедри.

Також як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь Здобувача у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез виступу (доповіді) на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до початку залікової сесії. Викладач має право вимагати від Здобувача доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає встановленим вимогам.

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи. Позитивна оцінка поточної успішності Здобувачів за відсутності пропущених та невідпрацьованих практичних занять та позитивні оцінки за індивідуальну роботу є підставою для допуску до підсумкової форми контролю. Бали за аудиторну роботу відпрацьовуються у разі пропусків.

Підсумковий контроль здійснюється під час проведення залікової сесії з урахуванням підсумків поточного та модульного контролю. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи згідно зі структурою кредитів.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Розподіл балів для дисципліни з формою контролю залік

Поточне оцінювання					Інд. робота	Екзамен	Сума балів
Змістові модулі							
1	2	3	4	5			
10	10	10	10	10	10	40	100

Шкала оцінювання індивідуальної роботи

Оцінка за національною шкалою	Кількість балів	Критерії
відмінно	30	відмінне виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)

	25	відмінне виконання з незначною кількістю помилок виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (більшість з яких не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
добре	22	виконання вище середнього рівня з кількома помилками (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, посилання та цитування сучасних наукових джерел (серед яких є такі, що не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	20	виконання з певною кількістю помилок (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, наявність посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)
задовільно	18	виконання роботи задовольняє мінімальним критеріям помилок (розкриття теми в основному в межах об'єкту роботи, наявність концептуального апарату роботи, присутність не менше 5 посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
<u>0-34</u>	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Умови допуску до підсумкового контролю

Здобувачу, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова залікова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

Здобувач, який не виконав вимог робочої програми по змістових

модулях, не допускається до складання підсумкового контролю. В цьому разі він повинен виконати визначене викладачем додаткове завдання по змісту відповідних змістових модулів в період між основною та додатковою сесіями.

Здобувач має право на опротестування результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться Здобувачам до початку вивчення дисципліни.

Методичне забезпечення дисципліни

Підручники:

1. Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с.
2. Філософія: підручник для студентів і курсантів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / авт.кол.; за ред. О. В. Рябіної, Л. І. Юрченко. – Х.: Видавництво Іванченка І.С., 2021. – 286 с.
3. Філософія. Підручник / за ред. Сімоненко С., Сулим О.Шмиголь М. та інші. – К.: Центр навч. літератури, 2019. – 512 с.
4. Шепетяк Олег, Шепетяк Оксана Філософія: Підручник. – Львів: Місіонер, 2020. – 784 с.

Навчальні посібники: 1. Філософія, логіка, філософія освіти. / за ред. Мозгового Л., Додонова Р. – К.: Центр навч. літератури, 2020. – 456 с.

2. Предборська І.М., Ганаба С.О. Філософія історії : навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2021. 231 с.
3. Петінова О. Б. Філософія: навчальний посібник / О. Б. Петінова. – Одеса, 2019. – 304 с.
4. Історія філософії: навчальний посібник для студентів всіх спеціальностей/ А.О.Сошніков - Харків:Майдан,2016. - 162 с.
5. Філософія : навч. посіб. для підгот. до заліку та іспиту / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – Харків : Право, 2021. – 136 с.
6. Філософія. Навчальний посібник. Андрущенко В.П., Волинка Г.І., Мозгова Н.Г. – К.: Каравела. 2020.- 368 с.
7. Філософія: основні теми та проблеми: навч. посіб. / К. М. Кириленко. – Київ: Вид. центр КНУКіМ, 2019. – 146 с.

Конспекти лекцій:

1. Філософія : курс лекцій / В. О. Ханстантинов. – Миколаїв : МНАУ, 2019. – 149 с.
2. Конспект лекцій з курсу «Філософія» (частина перша «Історія філософії») для студентів II курсу / Укл. О. М. Заєць. – Дніпропетровськ: ДВНЗ УДХТУ, 2012. – 94с.
3. Петрушенко В.Л. Філософія : Курс лекцій : Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти I-IV рівнів акредитації. – Львів : «Новий світ», 2011. – 504 с.
4. Філософія: Конспект лекцій для студентів факультету соціології та

управління / Уклад.: Александрова О.С. – Запоріжжя: ЗНУ, 2011. – 125 с.

5. Вступ до філософії : конспект лекцій [Електронний ресурс] : навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра за всіма освітніми програмами всіх спеціальностей / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: Новіков Б. В., Богачев Р. М., Муратова І. А., Бабіна С. І., Костроміна Г. М., Пенюк В. Б., Руденко Т. П., Самарський А. Ю. - Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. – 114 с. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/48432>

Додаткова література

1. Белл Д. Прихід постіндустріального суспільства [Електронний ресурс] / Деніел Белл. – 2014. – Режим доступу до ресурсу:

<http://molotoff.info/advises/29-2009-09-16-18-59-51/5897-d-bell-prihid-postindustrialnogo-suspilstva.html>

2. Гадамер Г.-Г. Істина і метод. Т. 1-2. / Том 1: Герменевтика I: Основи філософської герменевтики. — К.: Юніверс, 2000. — 464 с. // Том 2: Герменевтика II: доповнення. — К.: Юніверс, 2000. — 478 с.

3. Декарт. Р. Міркування про метод, щоб правильно спрямувати свій розум і відшукати істину в науках (Пер. з фр. В. Адрушка і С. Гатальської). — Київ: «Тандем», 2001. — 101 с.

4. Зарубіжна філософія ХХ століття. Под ред. Г.И. Волынки. - К.: Довіра, 1993.— 239 с.

5. Кант І. Критика чистого розуму / Пер. з нім. та приміт. І. Бурковського. — К.: Юніверс, 2000. — 504 с.

6. Лакуша Н.М. Світ екобезпеки людини: глобалізаційні виклики. Монографія/

Н.М. Лакуша. – К.: Логос, 2016. – 264 с.

7. Платон. Держава. - К.: Основи, 2000. - 355 с.

8. Рижко В.А. Неоконцептологія : Монографія / В. А. Рижко. - К.: Логос, 2016. - 604 с.

9. Сковорода Г. Наркіс. Розмова про те: пізнай себе // Твори: У 2 т. / Пер. М. Кашуби, В. Шевчука. - К., 1994. - Т. 1. - С. 150–195.

10. Татаркевич В. Історія філософії: Т.2: Філософія Нового часу до 1830 року [пер з пол. О. Гірний]. – Львів: Свічадо, 1999. – 352 с.

11. Татаркевич В. Історія філософії: Т.3: Філософія ХІХ століття і новітня / Пер. з пол. – Львів: Свічадо, 1999. - 568 с.

12. Франко І. Наука і її взаємини з працюючими класами // І. Франко; Зібрання творів: у 50-ти т. – Т. 45. Філософські праці. – К.: Наук. думка, 1986. – С. 24–40.

13. Чорноморденко І.В. Проблема існування знання за межами науки: Монографія. - К.: КНУБА, 2005. – 306 с.

14. Чорноморденко І.В. Позанаукові знання і культуротворчий процес: Монографія. - К.: КНУБА, 2010. – 360 с.

15. Шваб К. Четверта промислова революція: як до неї готуватися [Електронний ресурс] / Кл

- аус Шваб. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://nubip.edu.ua/node/23076>.
16. Філософія науки, техніки, архітектури в гуманістичному вимірі: монографія. – К.: 7БЦ, 2021. – 198 с.
17. Попович М. Григорій Сковорода: філософія свободи . – К.: Майстерня Білецьких, 2007. – 256с.

- Інформаційні ресурси:** 1. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [https:// www.nbuv.gov.ua](https://www.nbuv.gov.ua)
2. Електронна бібліотека матеріалів з філософії Інституту філософії ім. Г.С.Сковороди <https://www.filosof.com.ua/links.htm>
3. <http://library.knuba.edu.ua/>
4. Освітній сайт КНУБА. org2.knuba.edu.ua